

БАТЛАВ. Хүрээлэн буй орчны бодлогын хэрэгжилтийн газрын дарга

_____ /Г.Энхмөнх/

Зөвшөөрч, хэрэгжүүлэх үүрэг хүлээсэн: “Цонбон тоосго” ХХК-ийн захирал

_____ /З. Баяртсайхан/

**ЗАВХАН АЙМГИЙН ТЭЛМЭН СУМЫН НУТАГТ ХЭРЭГЖИХ “ХҮРЭН ТАЛЫН
УСЛАЛТЫН СИСТЕМ” ТӨСЛИЙН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Хянасан:

П. Шинэцэцэг _____

Боловсруулсан:

Хөдөө аж ахуй, үйлдвэрлэлийн төслийн байгаль орчны үнэлгээ хариуцсан мэргэжилтэн

_____ / Б. Ганцогт/

2025 он

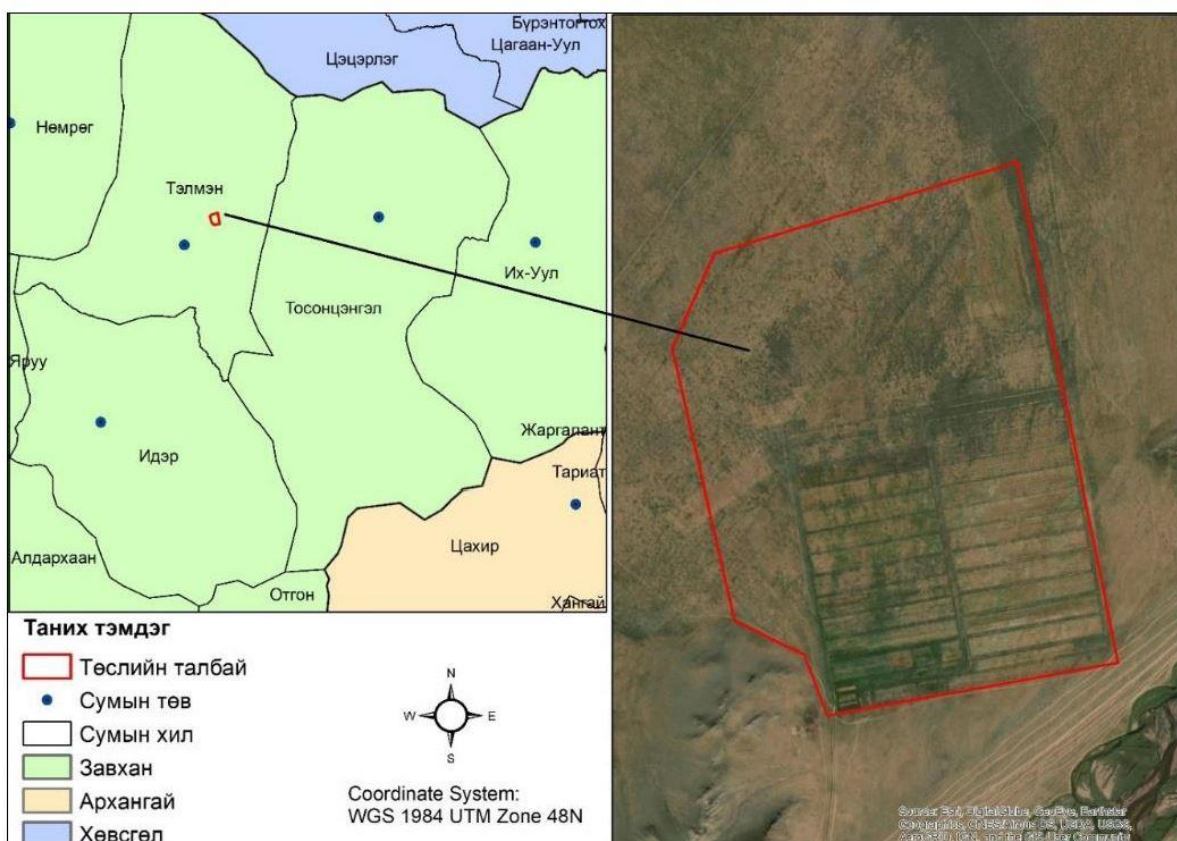
Агуулга

Төслийн тодорхойлолт	4
Төслийн ерөнхий мэдээлэл	4
Сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээ.....	7
Байгаль, цаг уурын гэнэтийн үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх, төслийн үйл ажиллагааны үед учирч болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээний зөвлөмж	7
Газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх зөвлөмж	7
Гадаргын болон газрын доорх усан орчинд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх зөвлөмж	7
Ургамлан нөмрөгт үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх зөвлөмж	8
Нөхөн сэргээх арга хэмжээ.....	10
Химийн хортой болон аюултай бодисын эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээ.....	11
Хог, хаягдлын менежмент	21
Нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах.....	23
Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	26
Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нэгдсэн төсөв	28
Дүгнэлт	28
Хүснэгт 1. “Хүрэн тал” услалтын системийн төлөвлөлтийн үндсэн үзүүлэлтүүд	5
Хүснэгт 2. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний зардал.....	9
Хүснэгт 3. Нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардал	10
Хүснэгт 5. Химийн бодисын нөлөөлөлд өртсөн болон гал гарсан үед авах арга хэмжээний зөвлөмж	12
Хүснэгт 6. Химийн бодисуудыг хадгалах, тээвэрлэх нөхцөл.....	15
Хүснэгт 6. Химийн хортой болон аюултай бодисын эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээний зардал	20
Хүснэгт 9. Хог хаягдлын менежментийн зардал.....	22
Хүснэгт 10. Завхан аймгийн Тэлмэн сумын 5-р багийн нутагт орших төслийн талбайн “Хүрэн тал” услалтын системийн талбайд газар эзэмшигч иргэдийн мэдээлэл.....	24
Зургийн жагсаалт	
Зураг 1. Төслийн байршил.....	4
Зураг 2. Услалтын системийн ерөнхий төлөвлөгөө (M1:20000).....	6

Төслийн тодорхойлолт

Төслийн ерөнхий мэдээлэл

“Хүрэн тал” усалтын системийн төсөл хэрэгжих талбай нь Завхан аймгийн Тэлмэн сумын Баянтэгш (5-р баг) багийн нутагт, Завхан аймгийн Улиастай хотоос 130 орчим км зайд, Тэлмэн сумын төвөөс зүүн хойд зүгт 10 км орчим зайд оршино. Тэлмэн сум нь баруун талаараа Завхан аймгийн Нөмрөг, урд талаараа Яруу, Идэр, зүүн талаараа Тосонцэнгэл, хойд талаараа Хөвсгөл аймгийн Цэцэрлэг сумдтай тус тус хиллэдэг.



Зураг 1. Төслийн байршил

Азийн хөгжлийн банкны санхүүжилтээр ХХААХҮЯ-аас хэрэгжүүлж буй “Хүнсний ногооны үйлдвэрлэл ба усалгаатай хөдөө аж ахуй” төслийн хүрээнд “Хүрэн тал” усалтын системийн барилга байгууламжийг шинэчлэх, сэргээн ажлыг 2021 оны 3-р улирлаас эхлүүлж, 2024 оны 3-р улиралд ашиглалтанд оруулан усалгаатай тариалалтыг горимын дагуу үр ашигтай явуулахаар төлөвлөж байна.

Энэхүү төсөл нь үндсэндээ 2 үе шаттай хэрэгжинэ. Үүнд:

1. Усалтын системийн барилгын ажил (Усалтын системийн толгойн барилга, усан сангийн барилга байгууламжийг шинэчлэн барих, усалгааны тоног төхөөрөмжийг угсах, ус татах, дамжуулах хоолойг суурилуулах г.м)

2. Усалтын системийг ашиглалтанд хүлээн авч 500 га талбайд үр тариа, төмс, хүнсний ногоог усалгаатай тариалах.

Услалтын системийн ашиглалтын найдвартай ажиллагааг хангах нь хамгийн гол үзүүлэлт юм. Хүрэн талын услалтын системийн гол эх үүсвэр нь Идэр гол юм. Тухайн голын хамгийн багаас хамгийн их урсцын аль ч үед найдвартай ус авах шаардлагатай. Идэр голын хамгийн их үеийн үерийн зарцуулгыг $Q1\%=310$ м³/сек байна гэж тооцов. Үүний тулд усны түвшин өргөх боомт дараах хэмжээстэй байна.

Хүснэгт 1. “Хүрэн тал” услалтын системийн төлөвлөлтийн үндсэн үзүүлэлтүүд

326	Үзүүлэлтүүд		Хэмжих нэгж	Тоо
1	Услах системийн талбай	Бохир	га	600
		Цэвэр		501
2	Усны эх булаг, Идэр гол		л/с	5.1
3	Усны түвшин өргөх боомт		ум	519
4	Толгойн барилга		шир	1
5	Гол суваг		ум	4700
6	Хуваарилах суваг		ум	2030
7	Дөхүүлэх суваг		ум	80
8	Тохируулах усан сан (10 м x 10 м)		шир	1
9	Насос станц бүхий барилга		шир	1
10	Гол хоолой (315-450 мм)		ум	2820
11	Юүлэх хоолой (50 мм)		ум	300
12	Хоослох худаг		шир	1
13	Цахилгаан		Иж.бүр	1
14	Торон хашаа		ум	9745
15	Нийт хөрөнгө оруулалт		сая төг	2,386,338.00
16	1 га-ийн хөрөнгө оруулалт		сая төг	4.8
17	Ашиглалтын 5 жилийн дундаж зардал		сая төг	534.7
18	Борлуулалтын 5 жилийн дундаж орлого		сая төг	1442.3
19	5 жилийн дундаж цэвэр ашиг		сая төг	907.2
20	Хөрөнгө оруулалтын өртгөө нөхөх хугацаа		жил	2.9

“Хүрэн тал” услалтын системийн төсөл хэрэгжсэнээр DYP-565, DYP-268 бүхий хоёр төрлийн тойргоор услах 3 ш бороожуулагч машинаар 174 га талбайг услахаар төлөвлөсөн. Услалтын системийг бүрэн хүчин чадлаар нь ашиглах үед улаан буудай 228.3 тн, эрдэнэшиш ногоон тэжээл 266.4 тн, хүнсний ногоо 540.0 тн, төмс 585.0 тн-ыг усалгаатай талбайгаас хураан авна. Харин усалгаагүй талбайгаас 24.9 тн улаан буудай, 552 тн эрдэнэшиш ногоон тэжээл хураан авна. Усалгаатай тариалангийн тариалалтын ажлыг жил бүрийн 4-р сарын 01-ээс эхлүүлж 10-р сарын 01-ны үед ургац хураалтын ажлыг дуусгах ба жилд дунджаар 180 хоног тариалангийн үйл ажиллагаа эрхэлнэ. Төслийн зураг төсөлд тусгаснаар нийт 36 хүн ажиллах ба үүнээс 4 нь 12 сар, 12 нь 6 сар ажиллах бол 20 нь 3 сар ажиллах улирлын ажилчид байна.



Зураг 2. Услалтын системийн ерөнхий төлөвлөгөө (М1:20000)

Сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээ

Байгаль, цаг уурын гэнэтийн үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх, төслийн үйл ажиллагааны үед учирч болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээний зөвлөмж

Барилга, газар шорооны ажлын үед:

- Барилга, газар шорооны ажлын үед ашиглах техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжүүдийн бүрэн бүтэн байдал, аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг бүрэн хангасан байх;
- Хэт халах, хүчтэй аадар бороо орох, хүчтэй салхилах, шороон шуурга шуурах, үер буух зэрэг байгаль цаг уурын аюултай үзэгдлийн үед барилга газар шорооны ажил болон материал тээвэрлэлтийн үйл ажиллагааг түр зогсоох, техник хэрэгслүүдийг унтрааж, ажиллагааг зогсоох;
- Хаврын хуурайшилт ихтэй, харьцангуй чийг багатай үед кемп болон талбайн шороон замыг услах

Газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх зөвлөмж

Барилга, газар шорооны ажлын үед:

- Онц шаардлагагүй шинээр зам үүсгэсэн тохиолдолд “Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай” хуулийг зөрчсөн гэдэг үндэслэлээр хариуцлага тооцохыг нийт ажилчдад анхааруулах;
- Төслийн үйл ажиллагааны үед шатах тослох материал буюу газрын тосны бүтээгдэхүүн асгарч алдагдах эрсдэл бага боловч болзошгүй аюул осол, санамсаргүй байдлын улмаас нөөцийн бүтээгдэхүүн их хэмжээгээр асгарч алдагдсан тохиолдолд хаягдлыг боловсруулах нийтлэг технологиудаас хамгийн тохиромжтойг нь сонгоно. Хэрэв хөрсөнд бензин асгарсан бол хөрсийг гүн хагалж, сийрүүлэх замаар хөрсний агааржуулалтыг сайжруулах замаар бохирдлыг саармагжуулж болно.

Гадаргын болон газрын доорх усан орчинд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх зөвлөмж

Барилга, газар шорооны ажлын үед:

- Голын усанд машин угаах, голын ойр орчимд бие засах, хог хаягдал ил задгай хаяхгүй байх талаар барилгын ажилчдад хатуу анхааруулах ба үүнд талбайн инженер хатуу хяналт тавьж ажиллах;
- Хатуу хаягдлын түр цэгүүдийг стандартын шаардлагад нийцүүлэн сайтар битүүмжлэн байгуулах ба хаягдлыг богино хугацаанд төвлөрсөн цэг рүү зөөвөрлөх, хатуу хог хаягдал гол руу хийсч орохоос сэргийлэх;

Услалтын системийн ашиглалтын үед:

- Төслийн үйл ажиллагааны бүхий л үе шатанд усан сан бүхий газрын хамгаалалтын бүсийн дэглэм (Онцгой, эрүүл ахуйн, энгийн) - ийг мөрдөж ажиллах;

- Хатуу, шингэн хаягдлын цэгийг стандартын шаардлагад нийцүүлэн байгуулсан байгууламжийг, гадаргын болон газрын доорх ус бохирдохоос урьдчилан сэргийлэх;

Ургамлан нөмрөгт үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх зөвлөмж

Барилга, газар шорооны ажлын үед:

- Барилгын ажлын төлөвлөлт, газар ашиглалтыг зөв хийж ургамлан нөмрөгт сөрөг нөлөөлөл үзүүлэх талбайг хамгийн бага хэмжээнд байлгах;
- Барилгын материал, тоног төхөөрөмжийг тээвэрлэх, ачиж буулгах үед ургамлан нөмрөгийг талхлагдахаас сэргийлэн бүтээн байгуулалтын үед хамгаалалтын зурвас байгуулах;
- Барилгын материал, машин механизмуудыг ургамлан нөмрөг бага буюу аль холбох халцгай газарт байрлуулах, байгалийн ургамалтай газарт барилгын материал буулгах, машин механизмын зогсоол болгон ашиглахгүй байх;
- Барилга, газар шорооны ажил дууссаны дараа эвдрэлд орсон талбайг хэлбэршүүлэх, тэгшлэх, үржил шимт хөрсөөр хучих, шаардлагатай тохиолдолд хөрс сайжруулалт хийх зэргээр ургамалжуулах урьдач нөхцөлийг бүрдүүлэх;

0	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал (төгрөг)	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, Мян төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Шаардлагагүй газарт газар хөндөх, ухаш овоолго үүсгэж газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвчийг талхлан доройтуулахгүй байх	Барилгажих талбайн хамгаалалтын зурвас доторх газарт төлөвлөлт, зураг төслийн дагуу үйл ажиллагаа явуулах, тухайн орчимд тэмдэг тэмдэглэгээ, анхааруулах самбар байршуулах		Ширхэг	5.0	35	70.0	Барилгын ажил эхлэхээс дуусах хугацаа	✚ Барилгын тухай хууль, 2016 он Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль, 2012 он
2	Усны шүүрэлт, ууршилт зэрэг алдагдлын улмаас ус ашиглалт нь тооцоот ус хэрэглээнээс хэтэрч болзошгүй	Насос станцаас гарах далд сүлжээний гол хоолойд усны хяналтын тоолуур суурилуулж, усны хэрэглээг тогтмол хянах, ус ашиглалт нь тооцоот ус хэрэглээнээс хэтэрвэл сав газрын захиргаа, аймгийн байгаль орчны газарт нэн даруй мэдэгдэж шаардлагатай арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх	Насос станц	Ширхэг			2500.0	Насос станцийн барилгын ажил	Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2013 оны 5 дүгээр сарын 16-ны өдрийн, А-156 дугаар тушаал, Ус ашиглалт, хэрэглээг тоолууржуулах журам
Нийт		2,570.0							

Хүснэгт 2. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний зардал

Нөхөн сэргээх арга хэмжээ

Төсөл хэрэгжижч талбайн салхины дээд чиглэл буюу баруун хойно байрлалд 200 м² талбайд эрс тэс уур амьсгалд дасан зохицох чадвар сайн голтбор сөөгөнцөр модлогоос 100 ширхэгийг тарьж ойн төгөл байгуулна. Ойн төгөл байгуулснаар гадаргын чийг удаан хугацаагаар хадгалах, хөрсний элэгдэл, эвдрэлээс сэргийлэх зэрэг чухал ач холбогдолтой. Мөн “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөн нь 2030 он гэхэд тэрбумаар тоологдох мод тарьж, арчлан хамгаалж, ургуулснаар ойн санг 9.0%-д хүргэж, цөлжилт, газрын доройтлыг бууруулан, хүлэмжийн хийн шингээлт, усны нөөцийг нэмэгдүүлж, уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулж, ногоон хөгжлийн сэргэлтийг эрчимжүүлэх зорилгыг хангаж байна.

№	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлт ийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1	Биологийн нөхөн сэргээлт хийх	Барилга бүтээн байгуулалтын ажлын үед хийж гүйцэтгэсний дараа зарим газар тэгшилж засаж үржимт хөрсөөр хучих.	Төслийн ажлын талбайд	м ²	100	40.0	4,000.0	Төсөл хэрэгжих хугацаа	Зүлэгжүүлэх талбай бэлтгэх, үр тарих, арчлах MNS 6260 : 2011 “Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт” MNS 5914:2008	
Нийт		4,000.0								

Хүснэгт 3. Нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардал

Химийн хортой болон аюултай бодисын эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээ

Химийн бодисын тээвэрлэлт, хадгалалт, ашиглалтын үед “Химийн хортой болон аюултай бодисын тухай” хууль, Монгол Улсын шадар сайд, байгаль орчны аялал жуулчлалын сайд, эрүүл мэндийн сайдын хамтарсан 2017.05.23-ны өдрийн 54/А/136/А/215 тоот тушаалаар батлагдсан “Химийн хорт болон аюултай бодисыг хадгалах, тээвэрлэх, ашиглах, устгах журам”, Байгаль орчны сайд, Эрүүл мэндийн сайдын 2003 оны 126/171 дугаар хамтарсан тушаалын I хавсралтаар баталсан “Химийн бодисын хаягдлыг байгаль орчинд халгүй цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх, устгах технологийн аргачилсан заавар”-ыг мөрдөх шаардлагатай. Эдгээр баримт бичгүүд болон химийн бодисын хор аюулын зэрэглэлд үндэслэн төслийн үйл ажиллагааны үед үүсэж болзошгүй химийн бодисын эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх зөвлөмжүүдийг боловсруулав. Үүнд:

- Ургамал хамгааллын бодисуудыг хэрэглэх хэмжээ, нормоос хамааруулан тохиромжтой хэмжээгээр захиалж байх, аль болох бодисын илүүдэл гаргахгүй байх;
- Химийн бодис, материалын физик, химийн шинж чанар, хор аюулын зэрэг, хадгалах нөхцөл, тэсэрч дэлбэрэх, шатах аюул, хамтад нь хадгалж болохгүй нөхцөл байдал зэргийг нь харгалзан “Хор аюулын лавлах мэдээлэл (MSDS)-д заасны дагуу хадгалах горимыг сахих, химийн бодисын сав, баглаа боодлыг гэмтээхгүй байх, сав баглаа боодлын бүрэн бүтэн байдалд байнгын хяналт тавьж, асгарч ууршиж болохуйц эсвэл битүүмжлэл нь алдагдсан бодисыг нэн даруй тусгаарлаж, битүүмжлэх болон бусад шаардлагатай арга хэмжээ авах, зориулалтын сав баглаа боодолгүй химийн бодисыг агуулахад хурааж хадгалах, зөөж тээвэрлэхийг хориглох;
- Ажилчдын дунд анхан шатны тусламж үзүүлэх сургалтыг тогтмол зохион байгуулж, төслийн талбайд анхан шатны тусламжийн багаж хэрэгсэл, эм бэлдмэлийг заавал байрлуулсан байх шаардлагатай.
- Химийн бодис материалтай харьцаж ажилладаг хүмүүст хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмаас гадна тухайн бодис, материалын шинж чанар, үзүүлж болох хоруу чанар, хамгаалах арга зам, анхны тусламжийн талаар тусгайлан тайлбарлаж өгөх;
- Химийн бодис алдагдаж, үрэгдсэн тохиолдолд цагдаагийн байгууллагад яаралтай мэдэгдэж, шаардагдах арга хэмжээ авах;
- Химийн бодис, материалын суларсан уут шуудайг ахуйн, болон техник, үйлдвэрлэлийн зориулалтаар ашиглуулахгүй байх, хаягдал шуудайг химийн бодис нийлүүлж буй байгууллагад эргүүлэн өгөх, энэ тухай худалдан авах гэрээндээ тусгах;
- Химийн бодисыг ашиглах үед гарч болзошгүй аваарь, ослын талаар ажиллагсад урьдчилан ойлгуулж, түүнээс урьдчилан сэргийлэх, гэнэтийн аюул ослыг богино хугацаанд арилгах багаж хэрэгсэл, шаардлагатай зүйлсийг бэлтгэж, тусгай газарт байрлуулах, осол гарах тохиолдолд түүнийг арилгах арга хэмжээг авах байнгын бэлтгэл, хөрөнгийн баталгаатай байх;

№	Химийн бодисын нэр	CAS#	Нэрвэгдсэн үед үзүүлэх анхны тусламж	Гал гарсан үед авах арга хэмжээ
1	Зенкор	21087-64-9	<p>Амьсгалах тохиолдолд: Цэвэр агаарт гаргана. Хэрэв амьсгалахгүй бол хиймэл амьсгал хийнэ. Амьсгалахад хүнд байгаа тохиолдолд хүчилтөрөгчөөр амьсгалуулна. Эмнэлэгийн тусламж яаралтай дуудах хэрэгтэй.</p> <p>Залгих тохиолдолд: Ухаан алдсан хүнд амаар нь юм өгч болохгүй. Амыг усаар сайтар зайлна. Эмнэлэгийн тусламж яаралтай дуудах хэрэгтэй.</p> <p>Арьсанд хүрэлцэх үед: Хүрэлцсэн хэсгийг халдваргүйжүүлэгч бодистой савантай усаар угаана. Бохирдсон хувцас, хэрэглэлийг сайтар цэвэрлэнэ. Цочрол үргэлжилсээр байвал эмнэлэгт хандана.</p> <p>Нүдэнд үйлчлэх үед: Нүдний дээд ба доод зовхийг нээж 15 минутаас доошгүй хугацаагаар их хэмжээний усаар шавшиж угаана. Эмнэлэгийн тусламж яаралтай дуудах хэрэгтэй.</p>	<p>Галын аюул: Мэдээлэл байхгүй.</p> <p>Тэсрэх аюул: Тэсрэх аюулгүй.</p> <p>Гал гарсан тохиолдолд: Гал гарсан үед хортой хий үүсэх тул гамшгийн голомтод ажиллагсад нь бүх биеийг хамгаалах хорт утааны бээлий, өөрийгөө хамгаалах хорт утааны багтай ажиллах шаардлагатай. Галыг ус, элс, усны манан, тэсвэртэй хөөс, хуурай химийн бодис, нүүрстөрөгчийн диоксидоор унтрааж болно.</p>
2	Лазурит, СП	21087-64-9	<p>Анхны тусламжийн ерөнхий арга хэмжээ: Ухаан алдсан хүнд хэзээ ч амаар юу ч бүү өг. Хэрэв та өөрийгөө муу байгааг мэдэрч байвал эмчид хандах хэрэгтэй.</p> <p>Амьсгалах тохиолдолд: Хохирогчийг цэвэр агаарт гаргаж, амьсгалахад тохиромжтой байрлалд байлгана. Хэрэв амьсгалахгүй бол амаар хиймэл амьсгал хийнэ. Яаралтай эмнэлгийн зөвлөгөө/ тусламж авах хэрэгтэй.</p> <p>Арьсанд хүрэлцэх үед: Бохирдсон хувцасыг тайл. Арьсыг их хэмжээний усаар угаана. Хэрэв арьсны цочрол арилахгүй байвал эмнэлгийн тусламж, зөвлөгөө аваарай.</p> <p>Нүдэнд үйлчлэх үед: Нэн даруй их хэмжээний усаар зайлж угаана. Хэрэв контакт линзтэй бол түүнийг авна. Үргэлжлүүлэн зайлж угаана. Өвдөлт, анивчих, улайлт арилахгүй байвал эмчид хандах хэрэгтэй.</p> <p>Залгих тохиолдолд: Амаа зайлж угаана. Бөөлжиж болохгүй. Хэрэв та өөрийгөө муу байгааг мэдэрч байвал эмчийн зөвлөгөө аваарай.</p>	<p>Галын аюул: Галын аюулгүй.</p> <p>Тэсрэх аюул: Тэсрэх аюулгүй.</p> <p>Гал гарсан тохиолдолд: Хөөс, хуурай нунтаг, нүүрстөрөгчийн давхар исэл, элс болон усаар шүршиж унтраана. Хүнд усны урсгалыг бүү ашигла.</p>
3	Децис	52918-63-5	<p>Амьсгалах тохиолдолд: Цэвэр агаарт гаргана. Хэрэв амьсгалахгүй бол хиймэл амьсгал хийнэ. Амьсгалахад хүнд байгаа тохиолдолд хүчилтөрөгчөөр амьсгалуулна. Эмнэлэгийн тусламж яаралтай дуудах хэрэгтэй.</p> <p>Залгих тохиолдолд: Ам хоолой, ходоодыг хүчтэй түлэх магадлалтай. Ухаан алдсан хүнд амаар нь юм өгч болохгүй. Бөөлжүүлж болохгүй. Хэрэв бөөлжвөл толгойг доош болгож бөөлжис цээж, уушиг руу орохоос сэргийлээрэй. Амыг усаар сайтар зайлна. Хэрэв ухаантай байвал 1-2 балга ус уулгана. Эмнэлэгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p> <p>Арьсанд хүрэлцэх үед: Хүнд түлэгдэлт үүсгэдэг. Хүрэлцсэн хэсгийг савантай усаар сайтар угаана. Өртөлтийн хүндийн зэргээс хамаарч 20-30 минут турш усаар зайлна. Бохирдсон хувцас, хэрэглэлийг тайлж, сайтар цэвэрлэнэ. Эмнэлэгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p> <p>Нүдэнд үйлчлэх үед: Нүдийг хамгийн багадаа 20-30 минут их хэмжээний ус эсвэл давсны уусмалаар угаана. Усаар сайтар шавшина. Хэрэв нөлөөлөлд</p>	<p>Галын аюул: Галын аюулгүй.</p> <p>Гал гарсан тохиолдолд: Гал гарсан үед хортой хий үүсэх тул гамшгийн голомтод ажиллагсад нь бүх биеийг хамгаалах хувцас бээлий, өөрийгөө хамгаалах хорт утааны багтай ажиллах шаардлагатай. Галыг ус, элс, усны манан, тэсвэртэй хөөс, хуурай химийн бодис, нүүрстөрөгчийн диоксидоор унтрааж болно</p>
4	Фосфорын бордоо	0-46-0	<p>Амьсгалах тохиолдолд: Цэвэр агаарт гаргана. Хэрэв амьсгалахгүй бол хиймэл амьсгал хийнэ. Амьсгалахад хүнд байгаа тохиолдолд хүчилтөрөгчөөр амьсгалуулна. Эмнэлэгийн тусламж яаралтай дуудах хэрэгтэй.</p> <p>Залгих тохиолдолд: Ам хоолой, ходоодыг хүчтэй түлэх магадлалтай. Ухаан алдсан хүнд амаар нь юм өгч болохгүй. Бөөлжүүлж болохгүй. Хэрэв бөөлжвөл толгойг доош болгож бөөлжис цээж, уушиг руу орохоос сэргийлээрэй. Амыг усаар сайтар зайлна. Хэрэв ухаантай байвал 1-2 балга ус уулгана. Эмнэлэгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p> <p>Арьсанд хүрэлцэх үед: Хүнд түлэгдэлт үүсгэдэг. Хүрэлцсэн хэсгийг савантай усаар сайтар угаана. Өртөлтийн хүндийн зэргээс хамаарч 20-30 минут турш усаар зайлна. Бохирдсон хувцас, хэрэглэлийг тайлж, сайтар цэвэрлэнэ. Эмнэлэгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p> <p>Нүдэнд үйлчлэх үед: Нүдийг хамгийн багадаа 20-30 минут их хэмжээний ус эсвэл давсны уусмалаар угаана. Усаар сайтар шавшина. Хэрэв нөлөөлөлд</p>	<p>Галын аюул: Галын аюулгүй.</p> <p>Гал гарсан тохиолдолд: Гал гарсан үед хортой хий үүсэх тул гамшгийн голомтод ажиллагсад нь бүх биеийг хамгаалах хувцас бээлий, өөрийгөө хамгаалах хорт утааны багтай ажиллах шаардлагатай. Галыг ус, элс, усны манан, тэсвэртэй хөөс, хуурай химийн бодис, нүүрстөрөгчийн диоксидоор унтрааж болно</p>

Хүснэгт 4. Химийн бодисын нөлөөлд өртсөн болон гал гарсан үед авах арга хэмжээний зөвлөмж

			<p>өртсөн хэвээр байвал чийгтэй давуугаар норгож жин тавьна. Эмнэлэгийн тусламж яаралтай дуудах ба тээврийн явцад нүдийг усаар зайлж норгосоор байх хэрэгтэй.</p>	
5	Максим, КС	131341-86-1	<p>Амьсгалах тохиолдолд: Цэвэр агаарт гаргана. Хэрэв амьсгалахгүй бол хиймэл амьсгал хийнэ. Амьсгалахад хүнд байгаа тохиолдолд хүчилтөрөгчөөр амьсгалуулна. Эмнэлэгийн тусламж яаралтай дуудах хэрэгтэй.</p> <p>Залгих тохиолдолд: Амыг усаар сайтар зайлна. Эмнэлэгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p> <p>Арьсанд хүрэлцэх үед: Хүрэлцсэн хэсгийг халдваргүйжүүлэгч бодистой савантай усаар угаана.</p> <p>Нүдэнд үйлчлэх үед: Нүдний дээд ба доод зовхийг нээж 15 минутаас доошгүй хугацаагаар их хэмжээний усаар шавшиж угаана. Эмнэлэгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p>	<p>Галын аюул: Мэдээлэл байхгүй.</p> <p>Гал гарсан тохиолдолд: Гал гарсан үед хортой хий үүсэх тул гамшгийн голомтод ажиллагсад нь бүх биеийг хамгаалах хувцас бээлий, өөрийгөө хамгаалах хорт утааны багтай ажиллах шаардлагатай. Галыг ус, элс, усны манан, тэсвэртэй хөөс, хуурай химийн бодис, нүүрстөрөгчийн диоксидаар унтрааж болно.</p>
6	Пропамекс	24579-73-5	<p>Амьсгалах тохиолдолд: Цэвэр агаарт гаргана. Хэрэв амьсгалахгүй бол хиймэл амьсгал хийнэ. Амьсгалахад хүнд байгаа тохиолдолд хүчилтөрөгчөөр амьсгалуулна. Эмнэлэгийн тусламж яаралтай дуудах хэрэгтэй.</p> <p>Залгих тохиолдолд: Амыг усаар сайтар зайлна. Эмнэлэгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p> <p>Арьсанд хүрэлцэх үед: Хүрэлцсэн хэсгийг халдваргүйжүүлэгч бодистой савантай усаар угаана.</p> <p>Нүдэнд үйлчлэх үед: Нүдний дээд ба доод зовхийг нээж 15 минутаас доошгүй хугацаагаар их хэмжээний усаар шавшиж угаана. Эмнэлэгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p>	<p>Галын аюул: Мэдээлэл байхгүй.</p> <p>Гал гарсан тохиолдолд: Гал гарсан үед хортой хий үүсэх тул гамшгийн голомтод ажиллагсад нь бүх биеийг хамгаалах хувцас бээлий, өөрийгөө хамгаалах хорт утааны багтай ажиллах шаардлагатай. Галыг ус, элс, усны манан, тэсвэртэй хөөс, хуурай химийн бодис, нүүрстөрөгчийн диоксидаар унтрааж болно.</p>
7	Акробат, WP	110488-70-5	<p>Амьсгалах тохиолдолд: Цэвэр агаарт гаргана. Хэрэв амьсгалахгүй бол хиймэл амьсгал хийнэ. Амьсгалахад хүнд байгаа тохиолдолд хүчилтөрөгчөөр амьсгалуулна. Эмнэлэгийн тусламж яаралтай дуудах хэрэгтэй.</p> <p>Залгих тохиолдолд: Ухаан алдсан хүнд амаар нь юм өгч болохгүй. Амыг усаар сайтар зайлна. Эмнэлэгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p> <p>Арьсанд хүрэлцэх үед: Хүрэлцсэн хэсгийг савантай усаар сайтар угаана. Бохирдсон хувцас, хэрэглэлийг сайтар цэвэрлэнэ. Эмнэлэгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p> <p>Нүдэнд үйлчлэх үед: Нүдний дээд ба доод зовхийг нээж 15 минутаас доошгүй хугацаагаар их хэмжээний усаар шавшиж угаана. Эмнэлэгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p>	<p>Тохиромжтой унтраах хэрэгсэл: Усны шүршигч, спиртэнд тэсвэртэй хөөс, хуурай химийн бодис эсвэл нүүрстөрөгчийн давхар ислийг хэрэглэнэ.</p> <p>Бодис эсвэл хольцоос үүсэх онцгой аюул: Нүүрстөрөгчийн исэл, Азотын исэл (NOx), Устөрөгчийн хлоридын хий</p> <p>Гал сөнөөгчдөд өгөх зөвлөгөө: Шаардлагатай бол гал унтраах зориулалттай бие даасан амьсгалын аппарат өмсөх.</p>
8	Азотын бордоо	57-13-6	<p>Амьсгалах тохиолдолд: Цэвэр агаарт гаргаж, тайван байлгаж амраах хэрэгтэй. Шаардлагатай бол эмнэлэгийн тусламж яаралтай дуудах хэрэгтэй.</p> <p>Залгих тохиолдолд: Амаа усаар сайтар зайлна. Бөөлжүүлж болохгүй. Хэрэв бөөлжвөл толгойг доош болгож бөөлжис цээж, уушиг руу орохоос сэргийлээрэй. Амыг усаар сайтар зайлна.</p> <p>Арьсанд хүрэлцэх үед: Усаар зайлж угаана. Саван ашиглаж болно. (Химийн) саармагжуулагч бодис түрхэж болохгүй. Хохирогч цочромтгой хэвээр байвал эмчид хандах хэрэгтэй. Бохирдсон хувцасыг тайлж сайтар цэвэрлэнэ. Арьсны</p>	<p>Галын аюул: Галын аюулгүй.</p> <p>Гал гарсан тохиолдолд: Бүх унтраах хэрэгслийг зөвшөөрдөг. Тухайлбал хөөс, хуурай нунтаг, нүүрстөрөгчийн давхар исэл, усаар шүрших, элс гэх мэт. Тохиромжгүй гал унтраах хэрэгсэл байхгүй. Хүнд усны урсгалыг бүү ашигла.</p>

			<p>бүх хэсгийг савантай бүлээн усаар зөөлөн угаана. Дараа нь их хэмжээний цэвэр усаар арьсыг сайтар угаана. Нүдэнд үйлчлэх үед: Хэдэн минутын турш усаар болгоомжтой зайлж угаана. Хэрэв контакт линз байгаа бол линзийг авах хэрэгтэй. Саармагжуулах бодис түрхэж болохгүй. Усаар хэд хэдэн удаа болгоомжтой зайлж угаана. Хэрэв нүдний цочрол арилахгүй хэвээр байвал эмнэлгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p>	
9	Тебу 60, МЭ (Тебуконазол, 60г/л)	107534-96-3	<p>Амьсгалах тохиолдолд: Цэвэр агаарт гаргана. Хэрэв амьсгалахгүй бол хиймэл амьсгал хийнэ. Амьсгалахад хүнд байгаа тохиолдолд хүчилтөрөгчөөр амьсгалуулна. Эмнэлгийн тусламж яаралтай дуудах хэрэгтэй. Залгих тохиолдолд: Ухаан алдсан хүнд амаар нь юм өгч болохгүй. Амыг усаар сайтар зайлна. Эмнэлгийн тусламж авах хэрэгтэй. Арьсанд хүрэлцэх үед: Хүрэлцсэн хэсгийг савантай усаар сайтар угаана. Бохирдсон хувцас, хэрэглэлийг сайтар цэвэрлэнэ. Эмнэлгийн тусламж авах хэрэгтэй. Нүдэнд үйлчлэх үед: Нүдний дээд ба доод зовхийг нээж 15 минутаас доошгүй хугацаагаар их хэмжээний усаар шавшиж угаана. Эмнэлгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p>	<p>Тохиромжтой унтраах хэрэгсэл: Усны шүршигч, спиртэнд тэсвэртэй хөөс, хуурай химийн бодис эсвэл нүүрстөрөгчийн давхар ислийг хэрэглэнэ. Бодис эсвэл хольцоос үүсэх онцгой аюул: Нүүрстөрөгчийн исэл, Азотын исэл (NOx), Устөрөгчийн хлоридын хий Гал сөнөөгчдөд өгөх зөвлөгөө: Шаардлагатай бол гал унтраах зориулалттай бие даасан амьсгалын аппарат өмсөх.</p>
10	Зингер, СП	3808-93-2300	<p>Амьсгалах тохиолдолд: Цэвэр агаарт гаргана. Хэрэв амьсгалахгүй бол хиймэл амьсгал хийнэ. Амьсгалахад хүнд байгаа тохиолдолд хүчилтөрөгчөөр амьсгалуулна. Эмнэлгийн тусламж яаралтай дуудах хэрэгтэй. Залгих тохиолдолд: Амыг усаар сайтар зайлна. Эмнэлгийн тусламж авах хэрэгтэй. Арьсанд хүрэлцэх үед: Хүрэлцсэн хэсгийг халдваргүйжүүлэгч бодистой савантай усаар угаана. Нүдэнд үйлчлэх үед: Нүдний дээд ба доод зовхийг нээж 15 минутаас доошгүй хугацаагаар их хэмжээний усаар шавшиж угаана. Эмнэлгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p>	<p>Галын аюул: Мэдээлэл байхгүй. Гал гарсан тохиолдолд: Гал гарсан үед хортой хий үүсэх тул гамшгийн голомтод ажиллагсад нь бүх биеийг хамгаалах хувцас бээлий, өөрийгөө хамгаалах хорт утааны багтай ажиллах шаардлагатай. Галыг ус, элс, усны манан, тэсвэртэй хөөс, хуурай химийн бодис, нүүрстөрөгчийн диоксидоор унтрааж болно.</p>
11	Калийн бордоо	7447-40-7	<p>Амьсгалах тохиолдолд: Цэвэр агаарт гаргана. Хэрэв амьсгалахгүй бол хиймэл амьсгал хийнэ. Амьсгалахад хүнд байгаа тохиолдолд хүчилтөрөгчөөр амьсгалуулна. Эмнэлгийн тусламж яаралтай дуудах хэрэгтэй. Залгих тохиолдолд: Амыг усаар сайтар зайлна. Эмнэлгийн тусламж авах хэрэгтэй. Арьсанд хүрэлцэх үед: Хүрэлцсэн хэсгийг халдваргүйжүүлэгч бодистой савантай усаар угаана. Нүдэнд үйлчлэх үед: Нүдний дээд ба доод зовхийг нээж 15 минутаас доошгүй хугацаагаар их хэмжээний усаар шавшиж угаана. Эмнэлгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p>	<p>Галын аюул: Мэдээлэл байхгүй. Гал гарсан тохиолдолд: Гал гарсан үед хортой хий үүсэх тул гамшгийн голомтод ажиллагсад нь бүх биеийг хамгаалах хувцас бээлий, өөрийгөө хамгаалах хорт утааны багтай ажиллах шаардлагатай. Галыг ус, элс, усны манан, тэсвэртэй хөөс, хуурай химийн бодис, нүүрстөрөгчийн диоксидоор унтрааж болно.</p>
12	Прометрин	7287-19-6	<p>Амьсгалах тохиолдолд: Цэвэр агаарт гаргана. Хэрэв амьсгалахгүй бол хиймэл амьсгал хийнэ. Амьсгалахад хүнд байгаа тохиолдолд хүчилтөрөгчөөр амьсгалуулна. Эмнэлгийн тусламж яаралтай дуудах хэрэгтэй. Залгих тохиолдолд: Амыг усаар сайтар зайлна. Эмнэлгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p>	<p>Тохиромжтой унтраах хэрэгсэл: Усны шүршигч, спиртэнд тэсвэртэй хөөс, хуурай химийн бодис эсвэл нүүрстөрөгчийн давхар ислийг хэрэглэнэ.</p>

			<p>Арьсанд хүрэлцэх үед: Хүрэлцсэн хэсгийг халдваргүйжүүлэгч бодистой савантай усаар угаана.</p> <p>Нүдэнд үйлчлэх үед: Нүдний дээд ба доод зовхийг нээж 15 минутаас доошгүй хугацаагаар их хэмжээний усаар шавшиж угаана. Эмнэлэгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p>	<p>Гал сөнөөгчдөд өгөх зөвлөгөө: Шаардлагатай бол гал унтраах зориулалттай бие даасан амьсгалын аппарат өмсөх.</p>
13	Бенорад	021-02-1741-1	<p>Амьсгалах тохиолдолд: Цэвэр агаарт гаргана. Хэрэв амьсгалахгүй бол хиймэл амьсгал хийнэ. Амьсгалахад хүнд байгаа тохиолдолд хүчилтөрөгчөөр амьсгалуулна. Эмнэлэгийн тусламж яаралтай дуудах хэрэгтэй.</p> <p>Залгих тохиолдолд: Ухаан алдсан хүнд амаар нь юм өгч болохгүй. Амыг усаар сайтар зайлна. Эмнэлэгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p> <p>Арьсанд хүрэлцэх үед: Хүрэлцсэн хэсгийг савантай усаар сайтар угаана. Бохирдсон хувцас, хэрэглэлийг сайтар цэвэрлэнэ. Эмнэлэгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p> <p>Нүдэнд үйлчлэх үед: Нүдний дээд ба доод зовхийг нээж 15 минутаас доошгүй хугацаагаар их хэмжээний усаар шавшиж угаана. Эмнэлэгийн тусламж авах хэрэгтэй.</p>	<p>Тохиромжтой унтраах хэрэгсэл: Усны шүршигч, спиртэнд тэсвэртэй хөөс, хуурай химийн бодис эсвэл нүүрстөрөгчийн давхар ислийг хэрэглэнэ.</p> <p>Бодис эсвэл хольцоос үүсэх онцгой аюул: Нүүрстөрөгчийн исэл, Азотын исэл (NOx), Устөрөгчийн хлоридын хий</p> <p>Гал сөнөөгчдөд өгөх зөвлөгөө: Шаардлагатай бол гал унтраах зориулалттай бие даасан амьсгалын аппарат өмсөх.</p>

Хүснэгт 5. Химийн бодисуудыг хадгалах, тээвэрлэх нөхцөл

Химийн бодисын нэр	CAS#	Хадгалах нөхцөл	Тогтворжилт, урвалд орох чадвар	Тээвэрлэх нөхцөл
Зенкор	21087-64-9	Битүүмжлэл сайтай, хуурай сэрүүн, агааржуулалт бүхий газар хадгална. Гэрийн амьтан болон хүүхдээс хол газарт тоос үүсэхээс сайтар хамгаалагдсан байх ёстой. Бусад төрлийн гербицид, хоол, хүнстэй хамт хадгалж болохгүй.	<p>Тогтвортой чанар: Хадгалахад тохиромжтой нөхцөлд тогтвортой.</p> <p>Задралын үеийн аюултай бүтээгдэхүүнүүд: Нүүрстөрөгчийн моно болон диоксидауд, азотын болон хүхрийн оксид, устөрөгчийн цианид</p> <p>Хамт хадгалахад хориотой бодисууд: Хүчтэй сууриуд, кетон, альдегид, исэлдүүлэгчид</p> <p>Зайлсхийх нөхцлүүд: Чийг, температурын өөрчлөлт</p>	<p>Илгээх нэр: Байгаль орчинд хортой бодис (Metribuzin solution) Далайн орчинг бохирдуулагч бодис</p>
Лазурит, СП	21087-64-9			

Химийн бодисын нэр	CAS#	Хадгалах нөхцөл	Тогтворжилт, урвалд орох чадвар	Тээвэрлэх нөхцөл
Децис	52918-63-5	Дулаан ба гал асаах эх үүсвэр: Дулаан ба нарны шууд тусгалаас хол, агааржуулалт сайтай, 0 - 30°C-ын температурт, битүүмжлэл сайтай саванд хадгална. Хоол хүнс, ундаа, малын тэжээлээс хол байгана.	Тогтвортой байдал: Ашиглалтын хэвийн нөхцөлд тогтвортой. Зайлсхийх нөхцөл: Хэт өндөр эсвэл бага температур. Нарны шууд тусгалаас хол байлгах хэрэгтэй. Хамт хадгалахад хориотой бодисууд: Хүчтэй хүчил. Хүчтэй суурь. Задралын үеийн аюултай бүтээгдэхүүнүүд: Шаталтаас үүссэн нүүрстөрөгчийн исэл (CO, CO ₂).	Авто тээвэр: НҮБ-ын дугаар: 3349 Анги (анги) 6.1 Сав баглаа боодлын бүлэг: II Тээвэрлэлтийн нэр: Пиретроид Пестицид, хортой, хатуу
Фосфорын бордоо	0-46-0	Хуурай, агааржуулалт сайтай газар хадгална. Савыг сайтар битүүмжилнэ. Нээгдсэн савыг дахин сайтар битүүмжлэх ба асгарахаас сэргийлж босоо байрлуулна. Шошгогүй саванд хадгалж болохгүй.	Тогтвортой чанар: Энэ бүтээгдэхүүн эсвэл түүний найрлагад урвалд орохтой холбоотой тодорхой туршилтын мэдээлэл байхгүй байна. Задралын үеийн аюултай бүтээгдэхүүнүүд: Хадгалах, ашиглах хэвийн нөхцөлд аюултай урвал гарахгүй	Тээвэрлэх тусгай нөхцөл байхгүй.
Максим, КС	131341-86-1	Хуурай, сэрүүн, агааржуулалт сайтай газар хадгална. Савыг сайтар битүүмжилнэ.	Тогтвортой чанар: Мэдээлэл байхгүй. Задралын үеийн аюултай бүтээгдэхүүнүүд: Мэдээлэл байхгүй Хамт хадгалахад хориотой бодисууд: Мэдээлэл байхгүй. Зайлсхийх нөхцлүүд: Мэдээлэл байхгүй	НҮБ-ийн дугаар: UN3077 Тээвэрлэлтийн нэр ХОРТОЙ ХАТУУ, ОРГАНИК, n.o.s. Аюулын анги: 9 Сав баглаа боодол: III
Пропамеркс	24579-73-5	Хуурай, сэрүүн, агааржуулалт сайтай газар хадгална. Савыг сайтар битүүмжилнэ.	Тогтвортой чанар: Мэдээлэл байхгүй. Задралын үеийн аюултай бүтээгдэхүүнүүд: Мэдээлэл байхгүй Хамт хадгалахад хориотой бодисууд: Мэдээлэл байхгүй. Зайлсхийх нөхцлүүд: Мэдээлэл байхгүй	Мэдээлэл байхгүй

Химийн бодисын нэр	CAS#	Хадгалах нөхцөл	Тогтворжилт, урвалд орох чадвар	Тээвэрлэх нөхцөл
Акробат, WP	110488-70-5	Хуурай, агааржуулалт сайтай газар хадгална. Савыг сайтар битүүмжилнэ.	<p>Тогтвортой чанар: Мэдээлэл байхгүй.</p> <p>Задралын үеийн аюултай бүтээгдэхүүнүүд: Өгөгдөл байхгүй.</p> <p>Хамт хадгалахад хориотой бодисууд: Хүчтэй исэлдүүлэгчид.</p> <p>Зайлсхийх нөхцлүүд: Мэдээлэл байхгүй.</p>	<p>DOT НҮБ-ийн дугаар: UN3077 Тээвэрлэлтийн нэр: БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ХОРТОЙ ХАТУУ, n.o.s. Техникийн нэр: (4-(3-(4-Chlorophenyl)-3- (3,4 dimethoxyphenyl) acryloyl) morpholine) Аюулын анги: 9 Сав баглаа боодол: III</p> <p>IATA НҮБ-ийн дугаар: UN3077 Тээвэрлэлтийн нэр: БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ХОРТОЙ ХАТУУ, n.o.s. Техникийн нэр: (4-(3-(4-Chlorophenyl)-3- (3,4 dimethoxyphenyl) acryloyl) morpholine) Аюулын анги: 9 Сав баглаа боодол: III</p> <p>IMDG / IMO НҮБ-ийн дугаар: UN3077 Тээвэрлэлтийн нэр: БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ХОРТОЙ ХАТУУ, n.o.s. Техникийн нэр: (4-(3-(4-Chlorophenyl)-3- (3,4 dimethoxyphenyl) acryloyl) morpholine) Аюулын анги: 9 Сав баглаа боодол: III</p>
Азотын бордоо	57-13-6	<p>Зөвхөн анхны саванд, агааржуулалт сайтай, нарны шууд тусгал, галын эх үүсвэрээс хол, сэрүүн газар хадгална. Ашиглаагүй үед савыг байнга хаалттай байлгана.</p> <p>Сав баглаа боодол нь ус үл нэвтрэх, хуурай, цэвэр, зөв шошготой байна.</p> <p>Сав баглаа боодлын тохиромжтой материал: зэвэрдэггүй ган, синтетик материал, шил, картон, мод.</p>	<p>Урвалд орох чанар: Ус (чийг) ба чийглэг агаарт өртөхөд идэмхий хий/уур (аммиак) ялгардаг. Халаахад хортой/идэмхий/шатамхай хий/уур (аммиак) үүснэ. Шатах үед хорт ба идэмхий хий / уур (азотын уур, нүүрстөрөгчийн дутуу исэл - нүүрстөрөгчийн давхар исэл) үүснэ. Олон тооны нэгдлүүдтэй урвалд орно, жишээ нь: (хүчтэй) исэлдүүлэгчид</p> <p>Хамт хадгалахад хориотой бодисууд: Хүчтэй суурь, хүчтэй хүчил.</p>	Тээвэрлэх тусгай нөхцөл байхгүй.

Химийн бодисын нэр	CAS#	Хадгалах нөхцөл	Тогтворжилт, урвалд орох чадвар	Тээвэрлэх нөхцөл
Тебу 60, МЭ (Тебуконазол, 60г/л)	107534-96-3	Хуурай, агааржуулалт сайтай газар хадгална. Савыг сайтар битүүмжилнэ.	Тогтвортой чанар: Мэдээлэл байхгүй. Задралын үеийн аюултай бүтээгдэхүүнүүд: Өгөгдөл байхгүй. Хамт хадгалахад хориотой бодисууд: Хүчтэй исэлдүүлэгчид. Зайлсхийх нөхцлүүд: Мэдээлэл байхгүй.	DOT НҮБ-ийн дугаар: UN3077 Тээвэрлэлтийн нэр: БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ХОРТОЙ ХАТУУ, n.o.s. Техникийн нэр: (1-(4-Chlorophenyl)-4,4-dimethyl-3-(1,2,4-triazol-1-ylmethyl)pentan-3-ol) Аюулын анги: 9 Сав баглаа боодол: III IATA НҮБ-ийн дугаар: UN3077 Тээвэрлэлтийн нэр: БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ХОРТОЙ ХАТУУ, n.o.s. Техникийн нэр: (1-(4-Chlorophenyl)-4,4-dimethyl-3-(1,2,4-triazol-1-ylmethyl)pentan-3-ol) Аюулын анги: 9 Сав баглаа боодол: III IMDG / IMO НҮБ-ийн дугаар: UN3077 Тээвэрлэлтийн нэр: БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ХОРТОЙ ХАТУУ, n.o.s. Техникийн нэр: (1-(4-Chlorophenyl)-4,4-dimethyl-3-(1,2,4-triazol-1-ylmethyl)pentan-3-ol) Аюулын анги: 9 Сав баглаа боодол: III
Зингер, СП	3808-93-2300	Хуурай, агааржуулалт сайтай газар хадгална. Савыг сайтар битүүмжилнэ	Тогтвортой чанар: Мэдээлэл байхгүй. Задралын үеийн аюултай бүтээгдэхүүнүүд: Мэдээлэл байхгүй Хамт хадгалахад хориотой бодисууд: Мэдээлэл байхгүй. Зайлсхийх нөхцлүүд: Мэдээлэл байхгүй	НҮБ-ийн дугаар: UN3077 Тээвэрлэлтийн нэр ХОРТОЙ ХАТУУ, ОРГАНИК, n.o.s. Аюулын анги: 9 Сав баглаа боодол: III

Химийн бодисын нэр	CAS#	Хадгалах нөхцөл	Тогтворжилт, урвалд орох чадвар	Тээвэрлэх нөхцөл
Калийн бордоо	7447-40-7	Хуурай, агааржуулалт сайтай газар хадгална. Савыг сайтар битүүмжилнэ	Тогтвортой чанар: Мэдээлэл байхгүй. Задралын үеийн аюултай бүтээгдэхүүнүүд: Өгөгдөл байхгүй. Хамт хадгалахад хориотой бодисууд: Хүчтэй исэлдүүлэгчид, мөнгөний нитрат, хүчтэй хүчил. Зайлсхийх нөхцлүүд: Нарны шууд тусгал, хэт халуун болон хүйтэн нөхцөл.	Тээвэрлэх тусгай нөхцөл байхгүй.
Прометрин	7287-19-6	Хуурай, агааржуулалт сайтай газар хадгална. Савыг сайтар битүүмжилнэ	Тогтвортой чанар: Мэдээлэл байхгүй. Задралын үеийн аюултай бүтээгдэхүүнүүд: Маш тогтвортой, нарны гэрэл болон хэт их температурт бага зэрэг мэдрэг. Хамт хадгалахад хориотой бодисууд: Мэдээлэл байхгүй. Зайлсхийх нөхцлүүд: Мэдээлэл байхгүй.	<i>НҮБ-ийн дугаар:</i> UN1648 <i>Тээвэрлэлтийн нэр</i> ACETONITRILE <i>Аюулын анги:</i> 3 <i>Сав баглаа боодол:</i> II
Бенорад	021-02-1741-1	Хуурай, агааржуулалт сайтай газар хадгална. Савыг сайтар битүүмжилнэ.	Тогтвортой чанар: Мэдээлэл байхгүй. Задралын үеийн аюултай бүтээгдэхүүнүүд: Өгөгдөл байхгүй. Хамт хадгалахад хориотой бодисууд: Хүчтэй исэлдүүлэгчид. Зайлсхийх нөхцлүүд: Мэдээлэл байхгүй.	DOT <i>НҮБ-ийн дугаар:</i> UN3077 <i>Тээвэрлэлтийн нэр:</i> БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ХОРТОЙ ХАТУУ, n.o.s. <i>Аюулын анги:</i> 9 <i>Сав баглаа боодол:</i> III IATA <i>НҮБ-ийн дугаар:</i> UN3077 <i>Тээвэрлэлтийн нэр:</i> БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ХОРТОЙ ХАТУУ, n.o.s. <i>Аюулын анги:</i> 9 <i>Сав баглаа боодол:</i> III IMDG / IMO <i>НҮБ-ийн дугаар:</i> UN3077 <i>Тээвэрлэлтийн нэр:</i> БАЙГАЛЬ ОРЧИНД ХОРТОЙ ХАТУУ, n.o.s. <i>Аюулын анги:</i> 9 <i>Сав баглаа боодол:</i> III

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
	1	2	3	4	5	6	7	8
1	Анхны тусламж үзүүлэх эм тариа, багаж хэрэгсэл байхгүйн улмаас ослын нөхцөлийг хүндрүүлэх	Ажилчдад аливаа болзошгүй аваар ослын үед анхны тусламж үзүүлэх сургалт зааварчилгааг өгч, анхны тусламжийн эм тариа, багаж хэрэгслийг бэлэн байлгах	Төсөл хэрэгжих талбай	2	150.0	300.0	Төсөл хэрэгжих хугацаа	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, 2008 он
2	Гал унтраах багаж хэрэгслийн бэлэн байдлыг хангаагүйн улмаас ослын нөхцөлийг хүндрүүлэх	Галын аюулын үед хэрэглэх багаж хэрэгсэл, галын хор зэргийг байнга цэнэглэж гэнэтийн болзошгүй аваар ослын үед хэрэглэхэд бэлэн байлгах	Төсөл хэрэгжих талбай	1	3,300.0	3,300.0	Төсөл хэрэгжих хугацаа	Галын аюулгүй байдлын тухай хууль, 2015 он Хөдөлмөр хамгаалалын систем. Галын аюулгүй байдал. Ерөнхий шаардлага MNS 4244 : 1994
Нийт						3,600.0		

Хүснэгт 6. Химийн хортой болон аюултай бодисын эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээний зардал

Хог, хаягдлын менежмент

“Хог хаягдлын тухай” хуулийн дагуу ахуйн хатуу хаягдлын цэгийг эх үүсвэр дээр нь 3-5 төрөлд ангилан ялгах боломжтой байдлаар, бетон эсвэл төмөр суурьтай, битүүмжлэл сайтай байгуулах ба барилга, газар шорооны ажил явагдах талбайн орчинд, ялангуяа ажилчид амарч цайлдаг хэсгүүдэд хог хаягдал ангилан ялгах савнуудыг байршуулах шаардлагатай.

Хаягдлын цэгийн талбайг сонгохдоо салхины зонхилох чиглэлийн доор уст цэгээс 300 м-ээс доошгүй зайд, байр сууц, хоолны газраас 100 метрээс багагүй зайд, бие засах газраас тусад нь нэг цэгт байрлуулах ба хатуу хог хаягдлын цэгийг ялаа, шавж үржихээс сэргийлэн тогтмол ариутгаж байна.

Барилгын талбайн орчимд ил задгай хог хаяхгүй байхыг нийт ажилчдад сайтар анхааруулах ба орчны хог хаягдлыг тогтмол түүж, барилгын ажил дуусахад талбай дээр ямар ч хог хаягдал үлдээхгүй цэвэрлэж явахыг хатуу мөрдлөг болгон ажиллах шаардлагатай.

- Нэг удаагийн ахуйн хэрэглээнээс татгалзах буюу нэг удаагийн аяга таваг болон бусад зүйлсийг огт хэрэглэхгүй байх, ахуйн хэрэглээний материалыг аль болох олон удаа ашиглах байдлаар үүсэж болох хаягдлыг бууруулах
- Ажлын хэмжээнээс хамаарч ашиглах материалын орц найрлага, хэмжээг зөв тохируулан аль болох хаягдал үүсгэхгүй байх, хаягдлыг хамгийн бага байхаар төлөвлөж ажиллах
- Үүссэн хаягдлыг нэг цэгт бага талбайг хамруулан түр хадгалах арга хэмжээ авах
- Химийн бордоо, пестицидийн үлдэгдэл, сав баглаа боодлын хаягдлуудыг худалдан авсан нийлүүлэгч байгууллагадаа буцаан өгөх ба энэ тухай худалдааны гэрээндээ заавал тусгах.

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг	
1	2	3	4	5	6	7	8	9		
	Ахуйн	Стандартын шаардлагад нийцсэн ажилчдын бие засах газрыг засварлан сайжруулж тогтмол ариутгал хийх	Төсөл хэрэгжих талбай				1,000.0			
2	Үйлдвэрийн	Талбайн цэвэрлэгээний хог хаягдлууд нь гол төлөв аюултай шинж чанар багатай байх тул энгийн хаягдлын хамтаар орон нутгийн төвлөрсөн хаягдлын цэгт 7 хоногт 1-2 удаа зайлуулах арга хэмжээ авах		Тээвэрлэлт	70.0	40	2,800.0			
3	Аюултай	Ургамал хамгааллын зориулалтаар ашиглах 10 бодис, хөрсний үржил шимийг сайжруулах зориулалт бүхий 3 нэр төрлийн химийн бордоо нь химийн хортой болон аюултай ангилалд хамаарагдаж байгаа бөгөөд эдгээрийн хадгалалт, тээвэрлэлт, устгалийг зааврийн дагуу хийх					800.0			
Нийт			4,600.0							

Хүснэгт 7. Хог хаягдлын менежментийн зардал

Нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах

Азийн хөгжлийн банкны санхүүжилтээр ХХААХҮЯ-аас хэрэгжүүлж буй “Хүнсний ногооны үйлдвэрлэл ба усалгаатай хөдөө аж ахуй” төслийн хүрээнд “Хүрэн тал” усалтын системийн барилга байгууламжийг шинэчлэх, сэргээн засварлах ажлыг 2021 оны 3-р улирлаас эхлүүлж, 2025 оны 3-р улиралд ашиглалтанд оруулан усалгаатай тариалалтыг горимын дагуу үр ашигтай явуулахаар төлөвлөж байна.

Энэхүү төсөл нь үндсэндээ 2 үе шаттай хэрэгжинэ. Үүнд:

1. Усалтын системийн барилгын ажил (Усалтын системийн толго`йн барилга, усан сангийн барилга байгууламжийг шинэчлэн барих, усалгааны тоног төхөөрөмжийг угсрах, ус татах, дамжуулах хоолойг суурилуулах г.м)

2. Усалтын системийг ашиглалтанд хүлээн авч 500 га талбайд үр тариа, төмс, хүнсний ногоог усалгаатай тариалах.

Төслийн зураг төслөөс үзэхэд усалтын системийг шинэчлэхээр төлөвлөсөн 500 га талбайд инженер-геодезийн хэмжилт хийснээс нийт талбай бохироор 600 га байгаа ба үүнээс цэвэр талбай 501 га байна. Үүнээс усалгаатай газар тариаланд 273.6 га, усалгаагүй газар тариаланд 326.5 га талбайг ашиглахаар төлөвлөжээ. Уг талбайг эзэмших эрхтэй 25 иргэн, аж ахуйн нэгж байна (хүснэгт 23). Эдгээр нь цаашид төслийн талбайд үр тариа, төмс, хүнсний ногоог усалгаатай тариална.

Хүснэгт 8. Завхан аймгийн Тэлмэн сумын 5-р багийн нутагт орших төслийн талбайн “Хүрэн тал” усалтын системийн талбайд газар эзэмшигч иргэдийн мэдээлэл.

№	Газар эзэмшигчийн овог	Газар эзэмшигчийн нэр	Газар эзэмшигч иргэний Регистрийн дугаар	Захирамжийн огноо, дугаар	Газар эзэмших гэрчилгээн дугаар	Нэгж талбарын дугаар	Газрын хэмжээ м.кв/га/	Зориулалт	Хугацаа /жил/	Газрын гэрчилгээг баталгаажуулсан албан тушаалтан
1	Масдорж	Ванчигдорж	ТЖ70051016	Сумын засаг даргын 2020.04.07. А/38 тоот	000005964	8105000838	67501	Тэжээлийн ургамалын усалгаатай тариалан	15	Газрын даамал Т.Ганням
2	Түвээ	Ренчинханд	-	2003.11.03 48 тоот	-	121500016	4га	Төмс хүнсний ногоо тарих	60	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
3	Долгор	Банзрагч	-	2003.11.03 48 тоот	0010014	-	2 га	Төмс хүнсний ногоо тарих	60	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
4	Дарийжав	Батбаяр	-	2007.04.19 25 тоот	0112995	121500107	2 га	Төмс хүнсний ногоо тарих	60	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
5	Санжсүрэн	Батчулуун	-	2003.11.03 48 тоот	0010011	121500011	3 га	Төмс хүнсний ногоо тариалах	60	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
6	Гэлэг-Ёндон	Баттүшиг	-	2011.04.12 32 тоот	0281681	121500516	15 га	Малын тэжээл, үр тариа	60	Газрын даамал Т.Ганням
7	Жигэндий	Баярсайхан	-	2005.04.15 22 тоот	0080854	-	7 га	Газар тариалан	20	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
8	Санжжамц	Дамбийням	-	2003.11.03 48 тоот	0010031	121500003	2 га	Төмс хүнсний ногоо тарих	20	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
9	Лхамжав	Даваацэрэн	-	2003.11.03	0010029	121500029	2 га	Хүнсний ногоо тэжээл тарих	40	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
10	Дашренчин	Эрдэнэчимэг	-	2005.4.15 22 тоот	0080857	-	1 га	Төмс хүнсний ногоо	20	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
11	Батхүү	Ганбаатар	-	2005.04.15 22 тоот	0055413	-	20 га	Газар тариалан	20	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
12	Жигмэддорж	Гантөмөр	-	2008.09.02 54 тоот	0125195	121500315	1 га	Төмс хүнсний ногоо тарих	60	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
13	Батхүү	Ганбаатар	-	2005.04.15 22 тоот	0055413	-	20 га	Газар тариалан	20	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
14	Шагдар	Товуудорж	-	2003.11.03 48 тоот	0055407	-	0,5 га	Хүнсний ногоо тарих	60	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав

15	Чинбат	Товуухорол	ИН560205 17	2020.04.07 А/38/ тоот	00000595 9	8105000837	3 га	Тэжээлийн ургамлын усалгаатай тариалан	15	Газрын даамал Г.Ганням
16	Батдорж	Цолмон	-	2007.05.29 34 тоот	0113969	121500172	1 га	Төмс хүнсний ногоо	40	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
17	Шагдар	Жигжидсүрэн	-	2016.06.06. А/38/ тоот	00061567 6	121500634	1 га	Газар тариалан	40	Сумын газрын даамал Т.Ганням
18	Цогтбазар	Лхагварагча а	-	2003.11.03 48 тоот	0010015	-	1 га	Төмс хүнсний ногоо тарих	60	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
29	Тэлмэн сайнхан малчны холбоо		-	2007.04.25 31 тоот	0112958	121500007	50 га	Малын тэжээл үр тариа	15	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
20	Түвээ	Очирбат	-	2003.11.03 48 тоот	0010018	121500018	5 га	Төмс хүнсний ногоо	60	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
21	Жигмэддорж	Отгонбаяр	-	2007.04.19 25 тоот	0112955	121500069	1 га	Төмс хүнсний ногоо тарих	60	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
22	Буянцогт	Пүрэвдорж	-	2009.01.19 11 тоот	0123417	121500349	1 га	Төмс хүнсний ногоо тарих	60	Засаг дарга Ж.Рэнчиндорж
23	Тэгш-Эх өвөгдий ХХК		-	2010.09.23 85	0208607	121500031	530 га	Газар тариалан	60	Газрын даамал Т.Ганням
24	Пэлжээ	Тогтохбаяр	-	2002. 01.01	12170001 9	-	1 га	Хүрэн талын ногооны услалтын систем 6 корпус	15	Сумын засаг Дарга Г.Долгоржав
25	Засаг даргын тамгын газар		-	2012.12.11 99 тоот	0234481	-	11,4 га	Газар тариалан усжуулалт	40	Газрын даамал Т.Ганням

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

“Хүрэн тал” усалтын системийн барилга, газар шорооны ажлын үе болон тариалан үйлдвэрлэлийн үед мөрдөж ажиллах орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг үе шат тус бүрээр нь боловсрууллаа. Барилга газар шорооны ажил болон тоног төхөөрөмжийг угсарч суурилуулах ажлыг 2022 оны 2-р улирлаас 2025 оны 3-р улирлыг дуустал хийж гүйцэтгэхээр төлөвлөсөн бөгөөд энэ хугацаанд. Үүнд

- ✓ Хатуу, шингэн хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангах
- ✓ Хөрсөн бүрхэвч, гадаргын болон газрын доорх ус хатуу шингэн хаягдлаар бохирдохоос сэргийлж хяналт тавьж ажиллах
- ✓ Аюултай хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангах
- ✓ Хөрсөн бүрхэвч, гадаргын болон газрын доорх ус аюултай хаягдлаар бохирдохоос сэргийлж хяналт тавьж ажиллах
- ✓ Барилгын ажлын үед эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт болон ойн зурвасын ургалтанд хяналт, мониторинг хийх

Харин усалтын системийн ашиглалтын үед буюу 2025 оны 2-р улирлаас дараах ажлууд хийгдэнэ.

- ✓ Усалтын системийн ашиглалтын үед химийн бодис, пестицийн бордоо хэрэглэх учир тариалалт хийхээс өмнө болон ургалт, ургалтын дараах үед хөрсний механик бүрэлдэхүүн, нянгийн бохирдол, хүнд металл, пестицид, бордооны агууламж тодорхойлох
- ✓ Усалтын системийн ашиглалтын үед химийн бодис, пестицийн бордоо хэрэглэх учир мониторингийн худаг гаргаж ургамал ургалтын хугацаанд (5-11 дугаар сар) сар бүр дээж авч усан дахь бохирдуулагч бодисуудын хэмжээ тодорхойлох, газрын доорх ус химийн бодис, пестицидээр бохирдож буй эсэхийг тодорхойлох

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Хяналт шинжилгээний ажлын хэмжээ	Нийт авах дээжний тоо, ш	Нэгжийн өртөг мянга. төг	Нийт зардал мян. төг /Нэг жилийн/	Баримтлах стандарт, аргачлал
Хөрсний шинж чанарын мониторинг							

<p>Хөрсний үржил шим тодорхойлох:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Агрохими • Механик бүрэлдэхүүн 	<p>Барилгын талбайн эргэн тойронд</p>	<p>Барилгын ажил эхлэхийн өмнө, дууссаны дараа, нийт 2 удаа</p>	<p>5 цэгт*2 удаа</p>	<p>20</p>	<p>35.0</p>	<p>700.0</p>	<p>Байгаль хамгаалал. Хөрс. Ариун цэврийн байдлын үзүүлэлтүүдийн нэр төрөл/MNS 3985 - 1987/ Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS 5850:2008. Хөрс. Эрүүл ахуйн үзүүлэлтүүдийн зөвшөөрөгдөх хэмжээ MNS 3297:1991 Хөрс. Дээж авах, савлах, тээвэрлэх, хадгалах журам MNS 2305 : 1995</p>
<p>Мониторингийн худаг гаргаж ургамал ургалтын хугацаанд сар бүр дээж авч усан дахь бохирдуулагч бодисуудын хэмжээ тодорхойлох, газрын доорх ус химийн бодис, пестицидээр бохирдож буй эсэхийг тодорхойлох</p>	<p>Мониторингийн цооногийн координат: 48°42'17.17"N, 97°42'46.32"E</p>	<p>1 удаа</p>	<p>1 цэгт* удаа</p>	<p>3</p>	<p>74.0</p>	<p>1,200.0</p>	<p>Усны чанар. Газрын доорх усны бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS 6148 : 2010 Байгаль орчны хамгаалал, усан мандал. Газрын доорх усыг бохирдохоос хамгаалах ерөнхий шаардлага MNS 3342 : 1982</p>
<p align="center">Нийт зардал</p>		<p align="right">1,900.0</p>					

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нэгдсэн төсөв

№	Зардлын утга	Нийт зардал. мян. төг
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний зардал	2,570,0
2	Нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардал	4,000.0
3	Химийн хортой болон аюултай бодисын эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээний зардал	3,600.0
4	Хог хаягдлын менежментийн зардал	4,600.0
5	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	1,900.0
Нийт зардлын дүн		16,670

Дүгнэлт

“Хүрэн тал” усалтын системийн төсөл хэрэгжсэнээр DYP-565, DYP-268 бүхий хоёр төрлийн тойргоор услах 3 ш бороожуулагч машинаар 249.5 га талбайг услахаар төлөвлөсөн.

Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний ажлын хүрээнд хийгдсэн төслийн талбайн орчны хээрийн судалгааны ажил, лабораторийн дүн шинжилгээ, шинжээчдийн дүгнэлт, гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийн тооцоолол зэргийг үндэслэн дараах дүгнэлтүүдийг хийлээ. Үүнд:

1. Завхан аймгийн Тэлмэн сумын нутаг нь далайн түвшнээс дээш 1650-2645 метр өргөгдсөн. Хойд талаараа Булнайн нуруу, урд хэсгээрээ Тарвагтайн нуруу, тэдгээрийн салбар уулсуудын дундах Хүрэн талын хөндий, Бүст, Тэлмэн, Ангирт, Толь зэрэг нуурын сав, Идэр, Тэгшийн голын дагуух бүс нутаг юм.

2. Тэлмэн сумын жилийн агаарын дундаж температур -5.6 градус буюу харьцангуй хүйтэн, жилд орох хур тунадас 215.9 мм байдаг байна. Дулаан хангамж сайн биш байгаа нь таримал болон бэлчээрийн ургамал дулаанаар дутагдах магадлалтай, ургамал идэвхитэй ургах таагүй нөхцөлийг бүрдүүлэх боловч хур тунадасын хэмжээ, чийгийн хангамж тохиромжтой тул зайлшгүй усалгаатай газар тариалан эрхлэх шаардлага бага байж болно.

3. Төслийн байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийг нэгтгэн үзэхэд газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвч элэгдэж эвдрэх, ургамлан нөмрөг талхлагдах, агаарт тоос болон хийн төлөвт бохирдуулагч ялгарах зэрэг сөрөг нөлөөлөл үзүүлэх боловч эрчмийн хувьд харьцангуй бага байна. Харин улс орны нийгэм эдийн засагт эерэг нөлөөтэй. Нийт нөлөөллийн 82.5% нь урт хугацаанд, 9.5% нь дунд хугацаанд, 8.0% нь богино хугацаанд үргэлжлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд байна. Усалтын системийн барилга газар шорооны ажлын үед үүсэх сөрөг нөлөөллүүд нь богино, дунд хугацаанд үргэлжлэх ба барилгын ажил бүрэн дууссаны дараа сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах бүрэн боломжтой. Харин тариалан үйлдвэрлэлийн үед үүсэх сөрөг нөлөөллүүд нь урт хугацаанд үргэлжилнэ.

Хавсралт

Хууль зүйн сайдын 2016 оны
А/204 дүгээр тушаалаар батлав.

МОНГОЛ УЛС
ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН
УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ
000162243

2012.11.29 / Бүртгэсэн он, сар, өдөр /

9070003115 / Хувийн хэргийн дугаар /

9132287 / Регистрийн дугаар /

Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам / Хуулийн этгээдийн нэр, хариуцлагын хэлбэр /

Төрийн байгууллага, албан газар, улсын төсөвт
үйлдвэрийн газар

Дүрэм / Үүсгэн байгуулах баримт бичиг /

Тогтоол	14	2000.08.03
/ шийдвэрийн нэр /	/ дугаар /	/ он, сар, өдөр /

8299 / код /	Үйлдвэр, хөдөө аж ахуйн стратегийн бодлого, төлөвлөлтийг хангах / Үндсэн эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл /
--------------	--

/ код /	Туслах эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл /
---------	--

Хугацаагүй / хугацаа /	1 / гишүүдийн тоо /	207,667.0 / өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, мянган төгрөгөөр /
------------------------	---------------------	---

Улаанбаатар, Баянзүрх, 1-р хороо, Энхтайваны өргөн чөлөө ЗГ-ын 9-р байр, Утас1: 452554, Утас2: 456955, Факс:

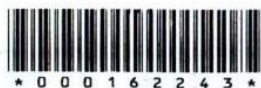
/ хуулийн этгээдийн албан ёсны хаяг /

Гэрчилгээ дахин олгосон 2018 он 4 сар 5 өдөр

Хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулах баримт бичигт оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийн бүртгэл

Д/д	Нэмэлт өөрчлөлтийн агуулга	Бүртгэсэн	
		Огноо	Ажилтан тэмдэг
1	Батжаргал овогтой Батзориг-а Сайд-р томилсныг бүртгэв.	2018.04.05	Э.Эрдэнэбилэг
2	Дахин гэрчилгээ олгов.	2018.04.05	Э.Эрдэнэбилэг



МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ ОРОНДОО ХАМГААГАХ ХУУЛЬ ОРОНДОО ХАМГААГАХ ХУУЛИЙН ДЭГ
ХАМГААГАХ ХУУЛЬ ОРОНДОО ХАМГААГАХ ХУУЛИЙН ДЭГ

Хууль зүйн сайдын 2016 оны
А/204 дүгээр тушаалвар батлав.

МОНГОЛ УЛС
ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН
УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ
000200124

2020.08.25 <i>/ Бүртгэсэн он, сар, өдөр /</i>	9069001088 <i>/ Хувийн хэргийн дугаар /</i>	
	6610935 <i>/ Регистрийн дугаар /</i>	
Хүнсний ногооны үйлдвэрлэл ба усалгаатай хөдөө аж ахуй төсөл <i>/ Хуулийн этгээдийн нэр, харуцлагын хэлбэр /</i>	Төрийн байгууллага, албан газар	
Дүрэм <i>/ Үүсгэн байгуулах баримт бичиг /</i>		
Тушаал <i>/ шийдвэрийн нэр /</i>	152 <i>/ дугаар /</i>	2020.08.18 <i>/ он, сар, өдөр /</i>
82190 <i>/ Код /</i>	Төсөл хэрэгжүүлэх <i>/ Үйл ажиллагааны чиглэл /</i>	
Хугацаагүй <i>/ хугацаа /</i>	1 <i>/ гишүүдийн тоо /</i>	0.00 <i>/ хөрөнгийн хэмжээ, мянган төгрөгөөр /</i>

Улаанбаатар, Баянзүрх, 1-р хороо, Хоршоологчдын холбооны байр 511 тоот, Утас1: 99117994,
Утас2: 91917247, Факс:
/ хуулийн этгээдийн албан ёсны хаяг /


Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар
Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн
газар
/ Бүртгэсэн байгууллагын нэр /
8298722
1118208561

Хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулах баримт бичигт оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийн бүртгэл

Д/д	Нэмэлт өөрчлөлтийн агуулга	Бүртгэсэн	
		Огноо	Ажилтан тэмдэг
1	Должинсүрэн овогтой Нямдорж-а Зохицуулагч-р сонгосон(томилсон)-ыг бүртгэв.	2020.08.25	Э.Эрдэнэбилэг

Энэ үндсэн баримт бичиг хуурамчар үйлдсэн этгээдэд Монгол Улсын хуулийн дагуу хариуцаж а хуульгүй
Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ засвартай бол хуучингүй.

**ЗАВХАН АЙМГИЙН ТЭЛМЭН СУМЫН 5-Р БАГИЙН НУТАГТ ОРШИХ “ХҮРЭН ТАЛ” УСЛАЛТЫН СИСТЕМИЙН ТАЛБАЙД
ГАЗАР ЭЗЭМШИГЧ ИРГЭДИЙН МЭДЭЭЛЭЛ**

№	Газар эзэмшигчийн овог	Газар эзэмшигчийн нэр	Газар эзэмшигч иргэний Регистрийн дугаар	Захирамжийн огноо, дугаар	Газар эзэмших гэрчилгээний дугаар	Нэгж талбарын дугаар	Газрын хэмжээ м.кв/га/	Зориулалт	Хугацаа /жил/	Газрын гэрчилгээг баталгаажуулсан албан тушаалтан
1	Масдорж	Ванчигдорж	ТЖ70051016	Сумын засаг даргын 2020.04.07. А/38 тоот	000005964	8105000838	67501	Тэжээлийн ургамалын усалгаатай тариалан	15	Газрын даамал Т.Ганням
2	Түвээ	Ренчинханд	-	2003.11.03 48 тоот	-	121500016	4га	Төмс хүнсний ногоо тарих	60	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
3	Долгор	Банзрагч	-	2003.11.03 48 тоот	0010014	-	2 га	Төмс хүнсний ногоо тарих	60	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
4	Дарийжав	Батбаяр	-	2007.04.19 25 тоот	0112995	121500107	2 га	Төмс хүнсний ногоо тарих	60	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
5	Санжсүрэн	Батчулуун	-	2003.11.03 48 тоот	0010011	121500011	3 га	Төмс хүнсний ногоо тариалах	60	Сумын засаг дарга Г.Долгорсүрэн
6	Гэлэг-Ёндон	Баттүшиг	-	2011.04.12 32 тоот	0281681	121500516	15 га	Малын тэжээл, үр тариа	60	Газрын даамал Т.Ганням
7	Жигэндий	Баярсайхан	-	2005.04.15 22 тоот	0080854	-	7 га	Газар тариалан	20	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
8	Санжамц	Дамбийням	-	2003.11.03 48 тоот	0010031	12150003	2 га	Төмс хүнсний ногоо тарих	20	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
9	Лхамжав	Даваацэрэн	-	2003.11.03	0010029	121500029	2 га	Хүнсний ногоо тэжээл тарих	40	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
10	Дашрэнчин	Эрдэнэчимэг	-	2005.4.15 22 тоот	0080857	-	1 га	Төмс хүнсний ногоо	20	Сумын засаг дарга Г.Долгоржав
11	Батхүү	Ганбаатар	-	2005.04.15 22 тоот	0055413	-	20 га	Газар тариалан	20	Сумын засаг дарга Г.Долгорсүрэн
12	Жигмэддорж	Гантөмөр	-	2008.09.02 54 тоот	0125195	121500315	1 га	Төмс хүнсний ногоо тарих	60	Сумын засаг дарга Г.Долгорсүрэн
13	Батхүү	Ганбаатар	-	2005.04.15 22 тоот	0055413	-	20 га	Газар тариалан	20	Сумын засаг дарга Г.Долгорсүрэн
14	Шагдар	Товуудорж	-	2003.11.03 48 тоот	0055407	-	0,5 га	Хүнсний ногоо тарих	60	Сумын засаг дарга Г.Долгорсүрэн

15	Чинбат	Товуухорол	ИН56020517	2020.04.07 А/38/ тоот	000005959	8105000837	3 га	Тэжээлийн ургамалын усалгаатай тариалан	15	Газрын даамал Г.Ганням
16	Батдорж	Цолмон	-	2007.05.29 34 тоот	0113969	121500172	1 га	Төмс хүнсний ногоо	40	Сумын засаг дарга Г.Долгорсүрэн
17	Шагдар	Жигжидсүрэн	-	2016.06.06. А/38/	000615676	121500634	1 га	Газар тариалан	40	Сумын газрын даамал Т.Ганням
18	Цогтбазар	Лхагварачага	-	2003.11.03 48 тоот	0010015	-	1 га	Төмс хүнсний ногоо тарих	60	Сумын засаг дарга Г.Долгорсүрэн
29	Тэлмэн сайнхан холбоо	малчны холбоо	-	2007.04.25 31 тоот	0112958	121500007	50 га	Малын тэжээл үр тариа	15	Сумын засаг дарга Г.Долгорсүрэн
20	Түвээ	Очирбат	-	2003.11.03 48 тоот	0010018	121500018	5 га	Төмс хүнсний ногоо	60	Сумын засаг дарга Г.Долгорсүрэн
21	Жигмэддорж	Отгонбаяр	-	2007.04.19 25 тоот	0112955	121500069	1 га	Төмс хүнсний ногоо тарих	60	Сумын засаг дарга Г.Долгорсүрэн
22	Буянцогт	Пүрэвдорж	-	2009.01.19 11 тоот	0123417	121500349	1 га	Төмс хүнсний ногоо тарих	60	Засаг дарга Ж.Рэнчиндорж
23	Тэгш-Эх өвөгдий ХХК		-	2010.09.23 85	0208607	121500031	530 га	Газар тариалан	60	Газрын даамал Т.Ганням
24	Пэлжээ	Тогтохбаяр	-	2002. 01.01	121700019	-	1 га	Хүрэн талын ногооны усалалтын систем 6 корпус	15	Сумын засаг дарга Г.Долгорсүрэн
25	Засаг даргын тамгын газар		-	2012.12.11 99 тоот	0234481	-	11,4 га	Газар тариалан усжуулалт	40	Газрын даамал Т.Ганням



ЗАВХАН АЙМГИЙН
ТЭЛМЭН СУМЫН БАЯН АЙРАГ БАГИЙН
ИРГЭДИЙН НИЙТИЙН ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2024 оны 03 сарын 18 өдөр

Дугаар 5

Баян Айраг

Үнэлгээний тайланг дэмжих тухай

Монгол Улсын Засаг захиргаа нутаг дэвсгэрийн нэгж түүний удирдлагын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.1.8, Монгол Улсын байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.4.8-д заалтыг тус тус үндэслэн багийн Иргэдийн Нийтийн Хурлын хуралдаанаас ТОГТООХ нь:

1.Тус багийн нутагт байрлах Хүрэн талын усалгаатай талбайг өргөтгөн 500 га болгох гэж байгаатай холбогдуулан хийсэн байгаль орчны нарийвчилсан үнэлгээний тайланг дэмжсүгэй.

2.Байгаль орчинд учрах сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэхэд анхаарч ажиллах, иргэдийн саналыг харгалзан үзэхийг уламжилсугай.

3.Энэ тогтоолыг сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хуралд хүргүүлэн хяналт тавьж ажиллахыг Баян-Айраг багийн Засаг дарга (Н.Пүрэвдаш)-д даалгасугай.

ДАРГА  Н.ГАНХУЯГ

ЗАВХАН АЙМГИЙН ТЭЛМЭН СУМЫН БАЯНАЙРАГ
БАГИЙН ИРГЭДИЙН НИЙТИЙН
ХУРЛЫН ТЭМДЭГЛЭЛ

2020.03.18

“Баянайраг”

Тус багийн иргэдийн нийтийн хурал Монгол Улсын Засаг захиргааны нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 23-р зүйлийн 23,10 дахь заалтын дагуу / 20-30 өрх тутмаас 1 хүн ирэх/ ирц хангалттай гэж үзэж байгаа ба улсад цар тахал гарсан байгаа тул халдвар хамгааллын дэглэмийг баримтлан 2020 оны 03 дугаар сар 18 –ны өдөр 140 өрхийн төлөөлөл ирж ирц бүрдсэнээр 12 цаг 15 минутанд эхлэв. Хуралд хэлэлцэх асуудлыг хурлын дарга Н.Ганхуяг танилцуулав.

Хурлын дарга хурлын дэг, хурал явуулах дарааллыг танилцуулж гар өргөж баталлаа.

3. Хүрэн талын услалтын системийг өргөтгөх, засварлахтай холбогдуулан Байгаль орчны нарийвчилсан үнэлгээний тайланг дэмжих эсэх
.....3-р асуудлаар

Хурлын дарга – Н.Ганхуяг 3 дахь асуудал хэлэлцье. “Хүнсний ногооны үйлдвэрлэл ба усалгаатай хөдөө аж ахуй” төслийн хүрээнд тус багийн нутаг дэвсгэр Хүрэн талын тариалангийн талбайн хуучин услалтын системийн 196 га талбайг өргөтгөх ,засварлахтай холбогдуулан байгаль орчны нарийвчилсан үнэлгээний тайланг дэмжих эсэх талаар хэлэлцүүлнэ. Уг төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланг “Грийн натур ланд” ХХК боловсруулсан байна. Ингээд Төслийн үйл ажиллагаа болон байгаль орчны үнэлгээний талаар сумын засаг дарга Б.Батболд танилцуулна.

Танилцуулга: Сумын засаг дарга Б.Батболд – Хүрэн талын услалтын 196 га – тариалангийн талбайг 500 га болгон өргөтгөх, засварлах ажил Азийн хөгжлийн банк, Японы хүүхдийг ивээх сан, Монгол Улсын Засгийн газрын 42,4 сая долларын зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжих гэж байгаа үүнтэй холбогдуулан Байгаль орчны нарийвчилсан үнэлгээ хийж, засварын ажлын тендер шалгаруулах гэж байгаа тул тус багийн иргэдийн нийтийн хурлаас байгаль орчны нарийвчилсан үнэлгээний тайланг дэмжих эсэх тухай тогтоол хэрэгтэй байгаа тул та бүхэнд хандаж байна. Та бүхэн шийдвэрээ гаргаж өгнө үү? гээд “Хүнсний ногооны үйлдвэрлэл ба усалгаатай хөдөө аж ахуй” төсөл болон байгаль орчны үнэлгээний талаар дэлгэрэнгүй мэдээлэл өгөв.

Хурлын дарга Н.Ганхуяг – Төслийн үйл ажиллагааны өнөөгийн байдал, байгаль орчны үнэлгээний ажлын үр дүнг танилцуулж дууссан тул иргэдийн асуулт хариултандаа орьё.

Санал: Иргэн –Ж.Баярсайхан Зөв зүйтэй ажил байна дэмжилгүй яаахав Зах зээлд шилжсэнээс хойш услалтын систем эзэнгүйдэж эвдэрч сүйрлийн ирмэг дээр ирчээд байсан юм ингэж засварлаж төмс,хүнсний ногоо, малын ногоон

тэжээлээ тариалж ургац алдалгүй авах шаардлагатай байгаа дэмжиж байна гэв.

Санал: Иргэн- Т.Очирбат Би газар тариаланд насаараа ажилласан хүн одоо 43 дахь жилдээ ажиллаж байна. Маш их хэрэгтэй. 196 га талбайг тойроод дандаа эзэмшилтэй газрууд байдаг малын бэлчээрээс зайтай, ихэнх нь хашаагаар хамгаалагдсан ямар нэгэн маргаан гарахгүй байх гэж бодож байна . Би дэмжиж байна гэв.

Санал: Хурлын дарга Н.Ганхуяг – “Грийн натур ланд” ХХК нь байгаль орчинд учруулж буй сөрөг нөлөөлөлгүй, малчид, иргэдийн эрхийг зөрчихгүй байх тал дээр анхаарч ажиллах хэрэгтэй. Миний хувьд орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй аж ахуйн нэгжүүдийг бид дэмжих ёстой гэж бодож байна. Энэ төсөлтэй холбоотойгоор тодорхой хэмжээний ажлын байр гарах юм байна. Өөр асуулт асуух, санал хэлэх хүн өайна уу

Санал: Иргэн – Д.Магсар- Манай Хүрэн талын хөндий өгөөжтэй газар нутаг үүн дээр нэмээд 500 га газрыг усалгаатай болгоно гэдэг сайхан ажил нутгийн иргэд дэмжих байхаа уг төсөл хэрэгжих газар нь бидэнтэй болон малын бэлчээртэй маргаан үүсэх холбогдолгүй газар байна. Сайхан хөгжил ирэх юм байна.


Санал: Иргэн Б.Батсүх – Гүйцэтгэгч компаниуд орон нутагт тодорхой хөрөнгө оруулалт хийдэг, дэмжлэг туслалцаа үзүүлдэг байх хэрэгтэй байна. Ядаж л хурдан морины уралдааны зам хаагдах тул замыг өөрчилж сувгийн гарцыг өргөн болгуулах саадгүй болгох талаар дарга нар ярих хэрэгтэй. Иргэдийн эрүүл мэнд, малчдын аюулгүй байдалд нөлөөлөх тал дээр анхаарч тариалангийн талбайн хашаа, хамгаалалтыг сайжруулах, бүрэн болгох хэрэгтэй. Мэргэжлийн байгууллагын хийсэн тайланд байгаа зөвлөмжүүдийг хэрэгжүүлж ажиллах хэрэгтэй.

Хурлын дарга Н.Ганхуяг – Өөр санал хэлэх, асуулт асуух хүн байна уу? Өөр санал үгүй бол санал хураалт явуулья

Ингээд санал хураахад иргэд 100%-н саналаар Хүрэн талын услалтын системийг 500 га болгон өргөтгөх төсөл, байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланг дэмжиж зохих газруудад уламжлахыг Иргэдийн нийтийн хурлын дарга Н.Ганхуяг, Багийн засаг дарга Н.Пүрэвдаш нарт даалгав.

Хурал 2021 оны 03сарын 18-ны өдрийн 18.05 минутанд цагт дуусав.

Хурлын дарга  /Н.Ганхуяг/

Хурлын тэмдэглэл хөтөлсөн  М.Самданшаарав /

